

НАОЧНИЙ ПОСІБНИК З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

(чорно-білий лінорит)

Для студентів 2 курсу бакалаврського рівня вищої освіти

ОПП «Графіка»

3 семестр

ХДАДМ

Мета дисципліни «Робота в матеріалі» на другому курсі – вивчення різноманітних засобів створення графічного зображення за допомогою технік художнього друку: ксилографії та лінориту. Застосування навичок та знань отриманих з дисципліни «Робота в матеріалі» для вільного втілення свого творчого задуму.

Головною задачею 2 курсу (III семестр) є опанування методикою створення естампів в техніках високого друку – чорно-білому лінориті та ксилографії.

У процесі вивчення дисципліни студенти опановують образотворчі засоби побудови художнього образу та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання практичних завдань. Теоретичний курс дисципліни знайомить студентів з історією виникнення і розвитку техніки, методами і прийомами роботи з матеріалами та інструментами. Практичний курс дисципліни має на меті опанування студентами практичних навичок і прийомів створення ескізів для естампів у техніках чорно-білого лінориту та ксилографії.

3 СЕМЕСТР 5, 6 МОДУЛІ містять 2 теми та 5 завдань змістовно пов'язаних між собою:

Тема1. Створення зображення у техніці чорно-білого лінориту

Завдання 1. Виконання вправ з техніки гравірування чорно - білого лінориту.

Методичні вимоги:

1. Підготувати лінолеум для роботи;
2. Здійснити гравіровку дошки різними фактурами, штрихами , створюючи різну тональність;
3. Надрукувати дошку, проаналізувати результат.

Завдання 2. Копія з роботи майстра в техніці чорно-білого лінориту.

Методичні вимоги:

1. Проаналізувати на прикладі роботи майстра засоби трактування форми, побудови простору;
2. Вивчити особливість графічної мови лінориту;
3. Здійснити копіювання з роботи – максимально точно відтворюючи графічну мову оригіналу.

Завдання 3. Натюрморт з 3-4 предметів у техніці чорно-білого лінориту

Методичні вимоги:

- 1.Створити натюрморт з неглибоким простором та об'ємною трактовкою предметів;
- 2.Ураховуючи досвід отриманий в ході виконання попереднього завдання знайти свою графічну мову в техніці лінориту.

Матеріали та інструменти для роботи в техніці лінориту.

Для вивчення техніки лінориту кожен студент повинен мати наступні матеріали та інструменти: **лінолеум, різці для гравірування, фарбу типографську (чорну, червону, жовту, синю, білила криючі та білила лесувальні), валик для розкатки фарби, папір для друкування, скипидар та ганчірки для змивання фарби з каменя і валика.**

Для роботи в техніці лінориту підходить **лінолеум** товщиною від 2,5 до 5 міліметрів, без м'якої основи. Він має бути досить гнучкий, не пересушений, з однорідною структурою. Перед роботою робочу поверхню лінолеуму потрібно відшліфувати за допомогою пемзи або наждачного паперу з водою. Не можна допускати шліфування рухами по колу, а лише вздовж та поперек «дошки» до однорідної, гладкої поверхні без подряпин. Підготовлену дошку для зручності гравірування краще наклеїти на картон. Для переведення малюнку (сканований та роздрукований на лазерному принтері ескіз) на лінолеум використовують ацетон, добре себе зарекомендував розчинник № 647, він розчиняє фарбу роздруківки, не утворює зморшки на папері.

Основними інструментами для гравірування на лінолеумі є **різці** різні за шириною та профілем жала. В залежності від фізичних зусиль гравера й різного кута входу в матеріал вони будуть створювати різний за товщиною і характером штрих. Для початку роботи бажано мати різець трикутний в розрізі жала - для тонких ліній та штрихів і напівкруглий - для вибирання білих місць. При гравіруванні різці затуплюються, їх слід точити на камені, або за допомогою тонких номерів наждачного паперу.

Процес друку награвірованої «дошки» має велике значення при створенні естампу та потребує певних практичних навичок. Якісний відбиток з «дошки» має бути чітким з матовим покриттям фарбою без її зайвого блиску. Для друку потрібно мати **валик** для нанесення фарби на «дошку» та її розкатки на гладкій поверхні, якою може бути літографський камінь, пластик або оргскло. Для роботи підходять гумові валики, що використовують при друці фотографій та валики для будівельних робіт з гладкою поверхнею (не поролонові).

Для друку лінориту використовують типографські **фарби**, які більш густі ніж олійні й не залишають жирних плям на відбитку. Для роботи потрібно мати фарби: чорну, білила непрозорі криючі, білила прозорі лесувальні, червону, жовту, синю.

Для друку використовують малопроклеєні і м'які види **паперу**, які краще беруть на себе фарбу (естампний, папір для ксероксу). **Скипидаром** з водою змивають фарбу з каменя та валика, дошку змивати не слід. Після роботи залишки фарби з неї здрукують на газету або на непотрібний папір.

Майстерня лінориту та ксилографії у ХДАДМ

1.

2.

3.

1. Каміні для розкати фарби
2. Позолотний прес для друку естампів
3. Офортний станок для друку естампів великого розміру

Матеріали та інструменти для роботи у техніці лінориту

1.

2.

3.

4.

7.

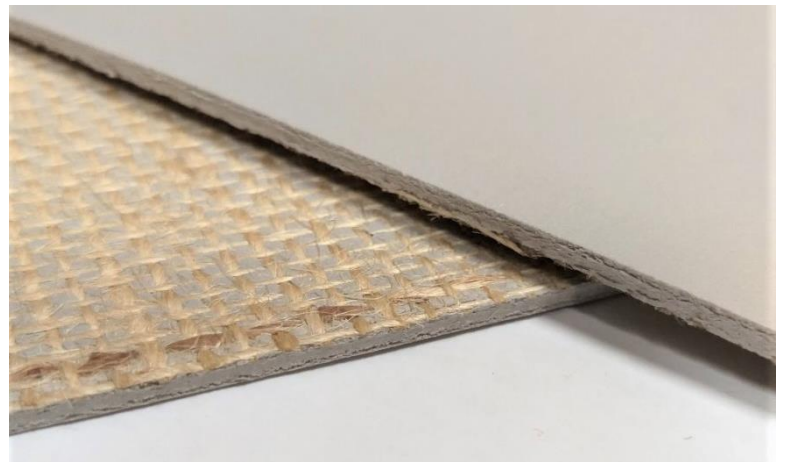

6.

5.

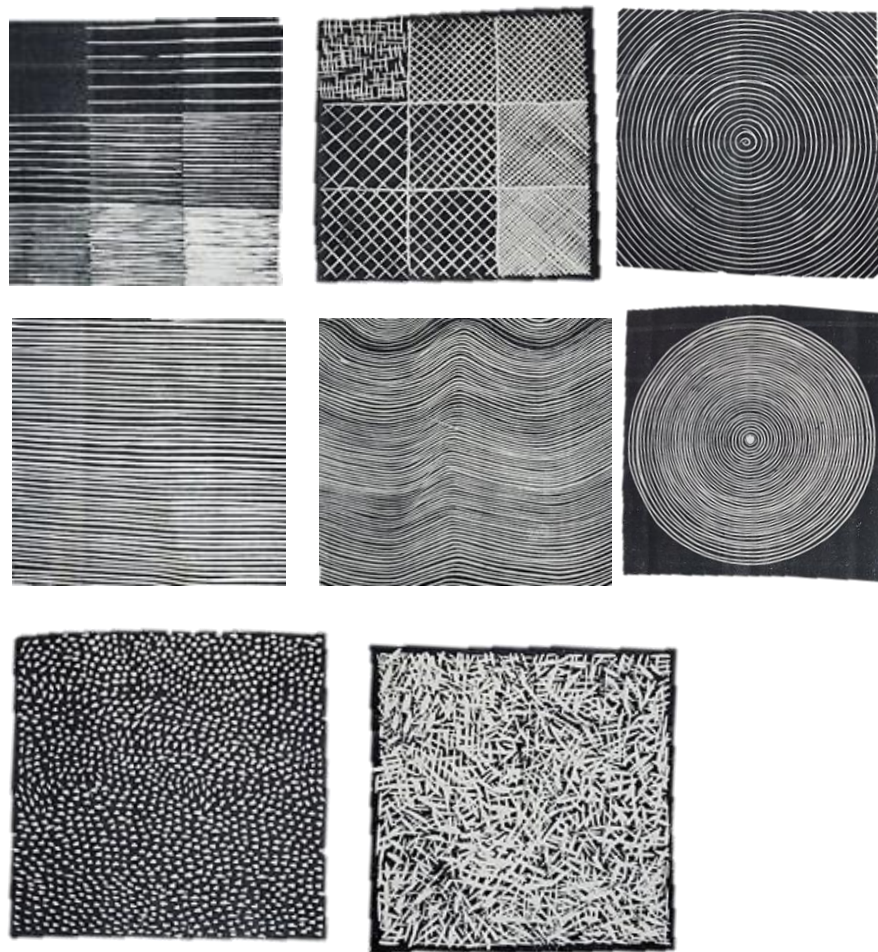
1., 2., 3. Різці для гравіровки лінолеума
4., 5. Валики для розкатки фарби
6. Набір для лінориту
7. Мاستихін для фарби

1. Розчинник для
переведення зображення
2. Гомогенний лінолеум
(зворотній бік)
3. Гомогенний лінолеум
(лицевий бік)
4. Лінолеум для художніх
Робіт
5. Награвірований
лінолеум
- 6., 7. Переведене
зображення на лінолеум

Особливості графічної мови чорно-білої гравюри на лінолеумі. Опанування технікою лінориту вимагає розуміння специфіки її графічної мови. На відміну від офорту та літографії, лінорит не імітує графічні техніки, а має в своєму арсеналі засоби вираження, що відображають її специфіку. Графічна мова техніки лінориту склалася під впливом техніки тонової ксилографії, що, в певній мірі, визначає її декоративно-узагальнену графічну мову. Характерними рисами якої є лаконізм, різкий контраст чорного та білого, експресія штриху тощо. У чорно-білій ліногравюрі відбувається напруження чорного та білого, тому важливо звертати увагу на силует плями. При певному співвідношенні білого та чорного з'являється сірий тон, який може бути різноманітним по насиченості. Основні засоби вираження в техніці чорно-білого лінориту це: біла лінія, чорна лінія, чорна та біла пляма, фактури. З часом, у кожного графіка, що працює в техніці лінориту, в залежності від його індивідуальних якостей, формується своя графічна мова.

Різні види гравірування лінолеума

Завдання 1. Виконання вправ з техніки гравірування чорно - білого лінориту.

Завдання 2. Копія з роботи майстра в техніці чорно-білого лінориту.

1. Наступним завданням є копіювання з роботи майстра виконаної в техніці чорно-білого лінориту. Студенти самостійно підбирають декілька варіантів репродукцій для копіювання, разом з керівником здійснюється вибір оптимального варіанта для виконання завдання. При виборі роботи потрібно визначити рівень складності, відповідність роботи навчальним задачам та індивідуальному смаку студента.

Розмір роботи від А-5 до А-4, це залежить від формату та техніки гравірування художником. Важливим для копіювання є якість репродукції, усі штрихи та лінії мають бути чіткими та виразними для можливості їх повторювання.

2. Після вибору роботи, репродукцію потрібно роздрукувати на лазерному принтері та перевести зображення на підготовлений лінолеум. Переведення зображення відбувається наступним чином: роздруківку потрібного розміру зображенням вниз кладуть на відповідний шматок лінолеуму, намочують невелику ганчірку у розчиннику та уважно притирають роздруківку до лінолеуму. Обережно знімаємо роздруківку, малюнок відбивається на лінолеумі у дзеркальному відображенні.

3. Гравірування потрібно розпочинати з нескладних місць, поступово набуваючи практичний досвід, уважно та точно повторюючи графічну мову майстра. Глибина штрихів залежить від площі, яку потрібно вирізати – чим більша площа білого, тим глибше гравіруємо поверхню лінолеуму.

4. Після того як дошка награвірована, потрібно зробити пробний друк та порівняти відбиток з роботою художника. Проаналізувати результат: звернути увагу на відповідність загальної тональності оригіналу, характеру плям, визначити кількість недогравірованих місць та допрацювати дошку. Якщо результат повторного друку відповідає поставленим задачам - здійснити друк тиражу.

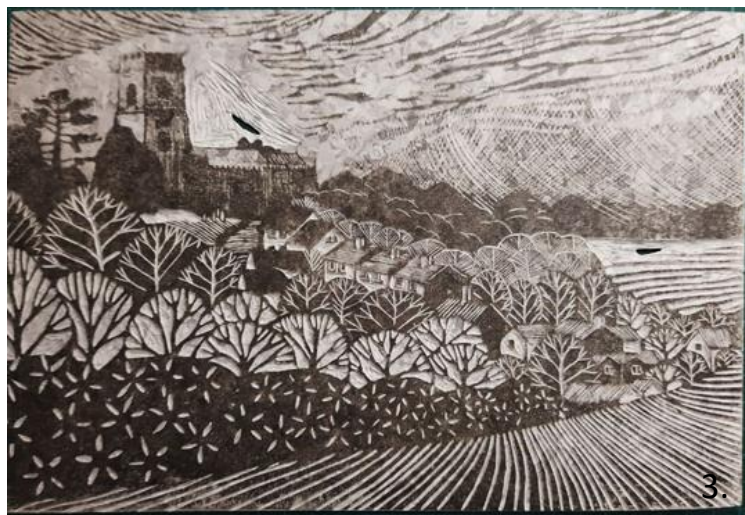
5. Вибрати найкращій відбиток для перегляду, підписати та оформити у паспарту і рамку.

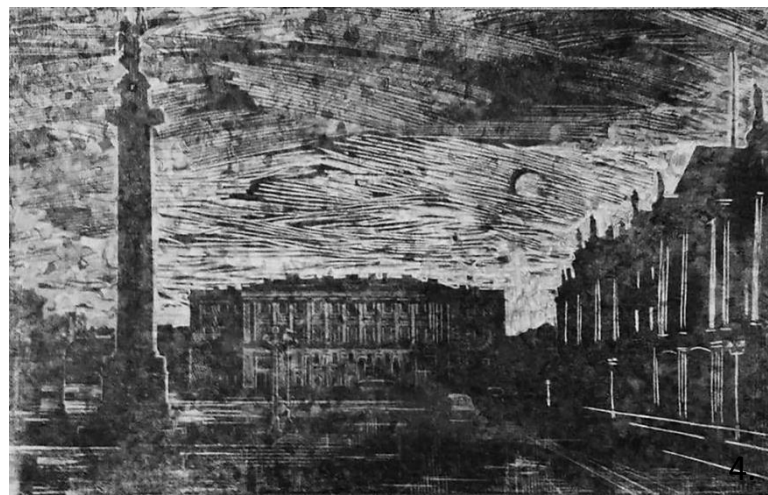
1.

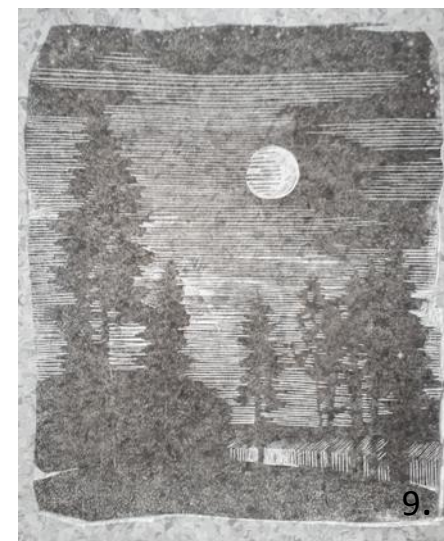
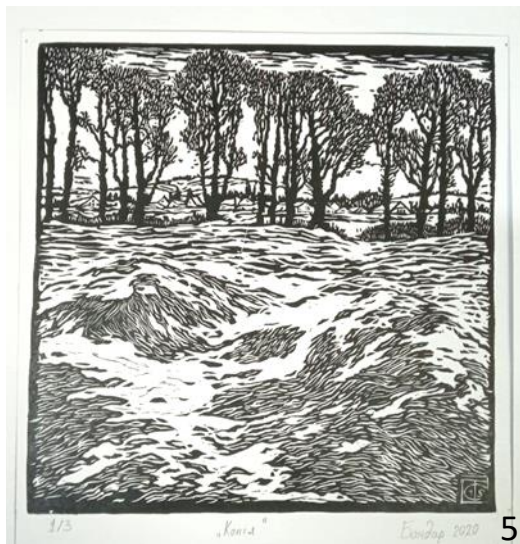

2.

3.

1., 2. 5.,6., 7. Надруковані копії
3.,4., 8.,9. Лінолеум з переведеним
зображенням

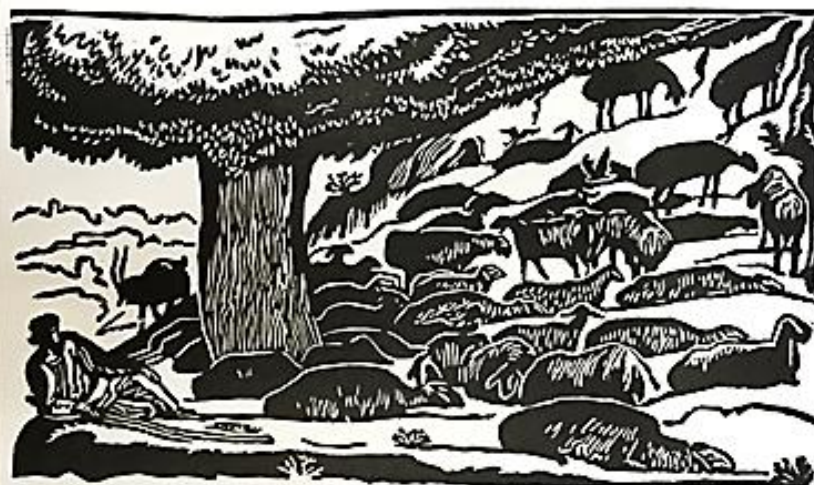
Death in the cave 1910

Death 1910

Death 1910

Death 1910

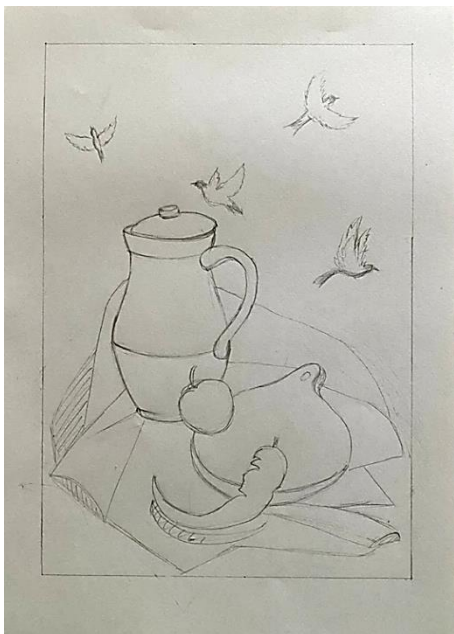
Надруковані копії

Завдання 3. Натюрморт з 3-4 предметів у техніці чорно-білого лінориту

Етапи роботи.

1. Розпочинати роботу над наступним завданням потрібно з ескізних пошуків. Де вирішуються **наступні задачі**: вибір точки зору, композиційне розташування предметів у середовищі, побудова простору натюрморту.
 2. Наступним етапом роботи є вибір оптимального варіанту композиційного рішення та виконання його у форматі розміром не менше А-4, краще компоувати у форматі А-3, урахувуючи поля.
 3. Після створення малюнку олівцем, потрібно тушу та пензлем розробити ескіз для чорно-білого лінориту. Для цього вирішити **наступні задачі**: визначити джерело світла, створити об'єм предметів за допомогою їх графічного трактування, передати неглибокий простір. В ескізі потрібно знайти співвідношення чорного, білого та сірого. Звернути увагу на загальну тональну побудову натюрморту, де не має бути тональних повторів. Ураховуючи власний досвід отриманий у процесі роботи на копію, визначитись з засобами трактування форми та простору.
 4. Після завершення роботи над ескізом, його потрібно роздрукувати на лазерному принтері та перевести на лінолеум відповідного розміру (переведення здійснюється аналогічно Завданню 2).
 5. Форма для друкування гравірується згідно малюнку, здійснюється пробний друк, по необхідності доробляється та друкується тираж.
 6. Найкращій відбиток підписується, оформлюється у паспарту і рамку.
- На модульний перегляд у 3 семестрі представити: 1) надруковане пробне завдання, 2) пробний друк копії, 3) ескіз натюрморту у розмірі виконаний тушу.*

Методика роботи над ескізом для чорно-білого лінориту

1. Натюрморт
2. Малюнок графітним олівцем
- 3., 4 Ескізи тушу
5. Акцентний колір

1.-8. Ескізи для чорно-білого
ліноріту
9.- 14. Лінолеум з переведеним
на нього ескізом

Приклади робіт до Завдання 3.
Натюрморт у техніці чорно-білого лінориту
Роботи студентів ОПП Графіка

1911.

„Hauptstadt“

„Hauptstadt“

1911.

„Hauptstadt“

„Hauptstadt“

173

«Памфлет»

Минус 2020

«Памфлет»

Минус 2020

111

Портрет

Колосовский В. С. 1910

5/5

Гарушар

Беларусь, 2010. 10/10

6/10

"Плоды земли"

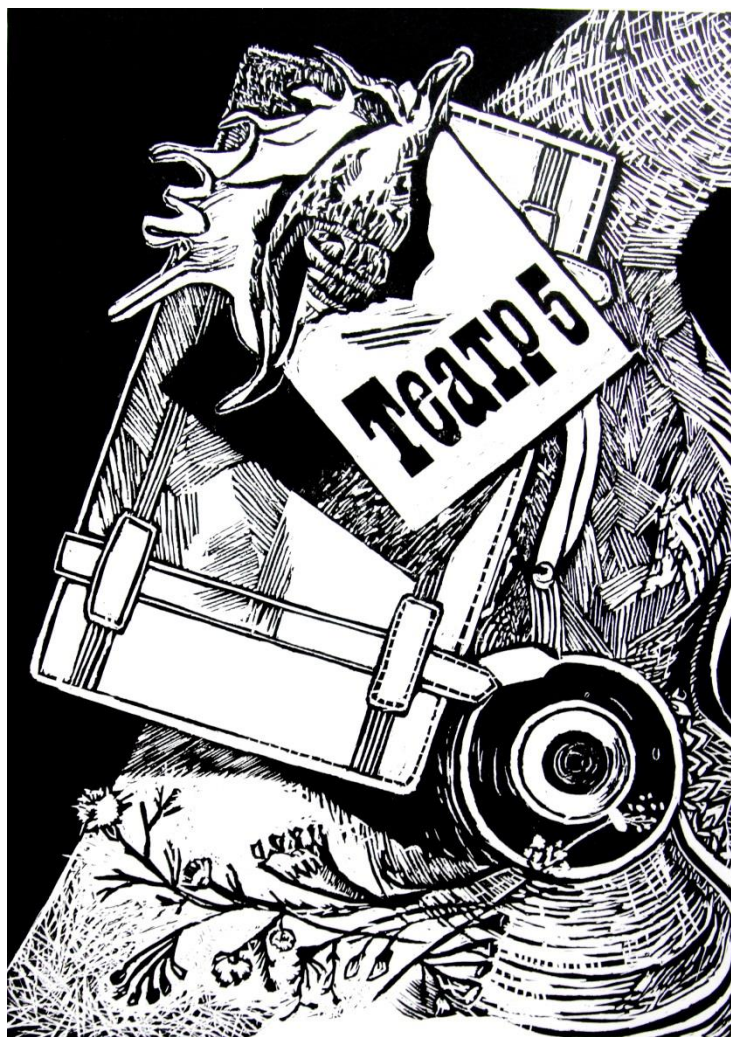
Коллекция 2010

6/10

"Плоды земли" Коллекция 2010

Примітка: у навчальному виданні в якості ілюстративних матеріалів
застосовані семестрові роботи студентів 2 курсу СВО Бакалавр ОПП Графіка

Навчально-методичне видання
НАОЧНИЙ ПОСІБНИК З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Робота в матеріалі» (лінорит)
для студентів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти за спеціальністю
023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
ОПП «Графіка»

1 семестр

Упорядник:
доцент О. В. Іващенко

© Видавництво «Academia»
© О. В. Іващенко

